Keskisuomalaisuutta etsimässä -näyttely (2. krs)

Vastaukset

TEHTÄVÄPAPERI 1 Kuvasuunnistus

L. M. Ericssonin pöytäpuhelin, 1890-luku

- Esillä olevaa puhelinta on käyttänyt jyväskyläläläinen lakkitehtailija ja pankinjohtaja A. H. Fredriksson soitta-essaan Pohjoismaiden Yhdyspankin konttorista kotiinsa.
- Tätä pöytäpuhelinmallia on kutsuttu “Luurangoksi” ja “Mäyräkoiraksi”.
- Tämä koristeellinen pöytäpuhelinmalli oli suosittu 1890-luvulta alusta 1900-luvun alkuvuosikymmeniin saakka ympäri maailmaa.

Paloruisku, 1870-luku, Jyväskylä

Patentoitu käsiruisku on valmistettu Johan Holmgrenin “sumutustehtaassa” Tukholmassa.

Jyväskylän perustamisen jälkeen palontorjuntaan ryhdyttiin kiinnittämään huomiota, koska tiiviisti rakennetussa puutalokaupungissa laajalle levinnyt tulipalo olisi ollut kohtalokas. Kaupunkiin palkattiin neljä palovartijaa. Vähitellen heille hankittiin sammutuskalustoa, joista ensimmäisinä kaksi pientä paloruiskua.

Huom! Tietoa paloruiskusta löytyy vitriinin toisella puolella olevalta näytöltä.

Keskisuomalaisuutta etsimässä -näyttely (2. krs)

Vastaukset

TEHTÄVÄPAPERI 1 Kuvasuunnistus

Jyväskylän pienoismalli

Pienoismalli kuvaa Jyväskylää vuonna 1885. Pienoismallista löytyy seuraavat edelleen jäljellä olevat rakennukset, jotka ovat alkuperäisellä paikallaan:

- **Jyväskylän kaupungin kirkko** (1880)
- **Viisi opettajaseminaarin rakennusta**
  - 1879–1883 valmistuneet korkeat tiilirakennukset
  - Seminaari perustettiin 1863.
- **Viljamakasiini** (1851)
  - Jyväskylän ensimmäinen kivirakennus
  - Sijaitsee yliopiston kirjastoa vastapäätä.
- **Osa Jyväskylän vanhan olutehtaan rakennuksista**
  - Tiilinen oluttehdas (1878)
  - Kivikellari (1884)
- **Sparvinin talo** (1861)
  - Sijaitsee Toivolan vanhalla pihalla.
- **Rönnebergin talo** (1863)
  - Toiminut mm. kruununvoudin virkatalona, kaupunginjohtajan virka-asuntona ja päiväkotina.
  - Sijaitsee kaupungintalon alapuolella.
- **Taavettilan riihi** (tarkka rakennusvuosi ei ole tiedossa, karttojen perusteella rakennettu ennen vuotta 1833)

Lisäksi pienoismallissa kuvatuista taloista on jäljellä kolme puutaloa, jotka on ajan kuluessa siirretty muualta keskustasta nykyiselle paikalleen:

- Nykyään Toivolan vanhalla pihalla sijaitsevat **Puusepän talo** (1844) ja **Kuparisepän talo** (1842). Ne muodostavat Keski-Suomen museon Käsityöläismuseon.
- **Vanha Fredrikssonin talo** (1863) Lyseon vieressä.

Vanha kirkko

Pienoismallissa näkyy Cygnaeuksenpuistossa sijaitseva puusta tehty Jyväskylän vanha kirkko ja sen kellotapuli.

- Kirkko rakennettiin 1775 ja kellotapuli 1779.
- Jäi pois käytöstä 1885.
- Kirkko purettiin 1888.
- Cygnaeuksenpuistossa on muistokivi tälle vanhalle kirkolle.

Taustaa

Jyväskylästä tuli kaupunki 1837. Sitä ennen se oli Laukaan pitäjään kuulunut kappelikirkonkylä, jossa oli kirkko, markkinapaikka ja maatiloja.

Jyväskylä oli 1800-luvulla varsin pieni puutalokaupunki. Kivi- ja tiilirakennuksia oli vähemmän. Vuonna 1838 kaupungissa oli 189 asukasta. Vuonna 1899 kaupungin asukasmäärä oli noussut 3000 henkilöön.

Keskisuomalaisuutta etsimässä -näyttely (2. krs)

Vastaukset

TEHTÄVÄPAPERI 2 **Nimi:_____ luokka _____**

Etsi näyttelystä Jyväskylän kaupungin perustamisesta kertova sarjakuva ja lue se. Vastaa kirjan tietojen avulla seuraaviin kysymyksiin.

1. Mitä Jyväskylässä alettiin järjestää vuonna 1801? Markkinoita

1801 Jyväskylä sai oikeudet järjestää markkinoita. Näin talonpoikien ei enää tarvinnut matkustaa kauas myymään tuotteitaan. Jyväskylän kirkonkylän sijainti tarjosikin mainion kauppapaikan, sillä kaikki suuret valtatiet risteävät täällä. Lisäksi Jyväskylästä oli hyvä kulkea vesitse etelään. Mitä pitkin?

2. Milloin Jyväskylän kaupunki perustettiin?

22.3. vuonna 1837 **Kuinka vanha Jyväskylä on?**

3. Kuka oli silloisen Suomen alueen hallitsija ja Jyväskylän perustamisasiakirjan allekirjoittaja?

Keisari Nikolai I

Suomi oli silloin osa Venäjää, jonka keisari Nikolai I allekirjoitti perustamisasiakirjan. Hän toimi autonomisen Suomen suurruhtinaana. Mitä autonomia tarkoittaa?

4. Mitkä olivat ensimmäisiä porvariammatteja, joita Jyväskylän kaupungissa harjoitettiin?

Mitä porvari tarkoittaa? Porvari on itsenäinen ammatinharjoittaja. Käsityöläiset ja kauppiaat olivat ensimmäisiä yrittäjiä. Mitä palvelua tai tuotetta itse myisit, jos olisit 1800-l. porvari?

a) nahkuri

b) kupariseppä

c) kultaseppä

d) kelloseppä

e) hattumaakari

f) värjäri

g) satulaseppä

Viitosluokkien Kompassikäynnit

Keskisuomalaisuutta etsimässä -näyttely (2. krs)

Vastaukset

TEHTÄVÄPAPERI 2 **Nimi:_____ luokka _____**

Etsi näyttelystä Jyväskylän kaupungin perustamisesta kertova sarjakuva ja lue se. Vastaa kirjan tietojen avulla seuraaviin kysymyksiin.

5. Mistä kadusta muodostui Jyväskylän pääkatu? Kauppakadusta
(vinkki: se on sama kuin nykyään)

Kauppakadusta muodostui pääkatu. Tontit kaupattiin huutokaupoissa. Kauppiaat pystyivät ostamaan näitä arvokkaimpia tontteja. Kauppakatu oli myös lähinnä vanhaa Kuopioon ja Vaasaan johtavaa maatietä.

Keitä tällä kalliiden tonttien kadulla asui? Kauppiaat

Kauppiaat tekivät töitä ja asuivat Kauppakadulla. Entä nykyään?

Millä kadulla asui paljon käsityöläisiä? Vaasankadulla

Käsityöläiset keskittyivät nykyiselle Vaasankadulle. Mitä käsityöläisammatteja on nykyään?

Viitosluokkien Kompassikäynnit

Keskisuomalaisuutta etsimässä -näyttely (2. krs)

Vastaukset

TEHTÄVÄPAPERI 4 **Nimi:**_____ **luokka** _____

Katsele esineitä ja etsi tietoja näytöltä.

REKI

Mikä on reki? Hevosen lumessa vetämä kulkuväline.

Mitä osia reessä on? Jalakset, aisat ja koriosa.

Miltä aikakaudelta vanhimmat reet ovat peräisin? Kivikaudelta

Silloin rekiä veti koira tai ihminen. Kesytetyt hevoset saatiin ihmisen työkaveriksi vasta pronssi- ja rautakaudella.

Miten jalaksista saatiin kestävät? Raudoittamalla

LÄNGET

Kun hevonen valjastetaan reen eteen, hevonen *työntää* kuormaa länkiä vasten. Länget pujotetaan hevosen

Kaulan / lapojen **ympärille.**

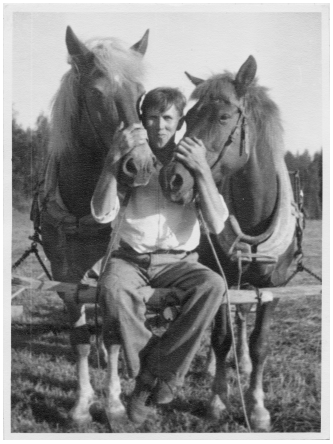

AISAKELLOT

Kuinka monta aisakelloa löydät vitriinistä? 10

Miksi aisakelloja käytettiin? Ne helisivät hevosen liikkuessa.

Aisakellojen helinä toimi merkkinä muille tiellä kulkijoille pimeinä iltoina ja ilona matkustajille. Lisäksi aisakellot toimivat turvana petoeläinten pelätessä kellojen kalkattavaa ääntä.

Aisa on kuljetusvälineen vedossa käytettävä tankomainen tai putkimainen osa.

Perinteisesti pitkät aisat ovat olleet esimerkiksi hevosreen tai kärryjen osa. Hevosen *länkiin* kiinnitettynä ne ovat toimineet veto-osana. Reen pitkät aisat on tavallisesti tehty noin 5 cm paksusta koivun rungosta poistamalla vain kuori.